

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ ӨңІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

ӘОЖ 841.42

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ЖАЛПЫ ЗЕРТТЕУШІЛІК ҚАБІЛЕТТЕРІ МЕН ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУЫ ӨДІСТЕРІ

Садуакасова Гульжанат Рысбаевна
Дружба жалпы білім беретін мектебі
Бастауыш сынып мұғалімі
E-mail: guljanat.saduakasova@mail.ru

Аңдатпа

Мақалада қазіргі таңдағы білім берудегі оқушылардың жалпы мәдени, тұлғалық және танымдық дамуы. Отандық мектептің қалыптасу тарихында алғаш рет «мектеп оқушыларына оқуға, өзін-өзі дамыту және өзін-өзі жетілдіруге қабілеттілікті қамтамасыз ететін жалпыға бірдей оқу іс-әрекетін қалыптастыру» мемлекеттік деңгейде білім беру жүйесі мектептің ең маңызды міндеті ретінде қарастырылуы мүмкін.

Түйінді сөздер: зерттеушілік, зерттеушілік дағдылар, зерттеу жұмыстары.

Аннотация

В статье рассматривается общекультурное, личностно-познавательное развитие учащихся в условиях современного образования. Впервые в истории становления отечественной школы «формирование универсальных учебных действий, обеспечивающих школьникам способность к обучению, саморазвитию и самосовершенствованию», можно рассматривать как важнейшую задачу образования. система на государственном уровне.

Ключевые слова: исследование, исследовательские навыки, исследовательские умения.

Abstract

In the article, general cultural, personal and cognitive development of students in modern education. For the first time in the history of the formation of the domestic school, "the formation of universal educational activities that provide schoolchildren with the ability to study, self-development and self-improvement" can be considered as the most important task of the education system at the state level.

Keywords: research, research skills, research work.

Қазіргі кездегі білім беру ісінің негізгі нысаны-жас ұрпақтың біліктілігін ғана қалыптастырып қоймай, олардың бойында ақпаратты өздері іздеп табатын және талдай алатын, сонымен қатар оны ұтымды пайдалана білетін, жылдам өзгеріп жатқан бүгінгі күнге лайықты өмір сүріп, қызмет етуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру болып отыр. Бәсекеге қабілетті жетілген тұлғаны қалыптастыру үшін оқушыны ізденушілікке, өз бетінше жұмыс жасауға, бақылау мен зерттеуге, зерттеу нәтижелерін жинақтап, қорытынды жасай білуге үйрету бастауыш сыныптан басталуы қажет.

Қазіргі кездегі білім беру ісінің негізгі нысаны-жас ұрпақтың біліктілігін ғана қалыптастырып қоймай, олардың бойында ақпаратты өздері іздеп табатын және талдай алатын, сонымен қатар оны ұтымды пайдалана білетін, жылдам өзгеріп жатқан бүгінгі күнге лайықты өмір сүріп, қызмет етуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру болып отыр. Бәсекеге қабілетті жетілген тұлғаны қалыптастыру үшін оқушыны ізденушілікке, өз бетінше жұмыс жасауға, бақылау мен зерттеуге, зерттеу нәтижелерін жинақтап, қорытынды жасай білуге үйрету бастауыш сыныптан басталуы қажет.

Оқушының танымдық өзгертушілік әрекеті зерттеушілік деп аталатын әдістің көмегімен жүзеге асырылады. Шығармашылық қабілетті дамытудың құралдары мен түрлі жолдарының арасында оқушының өзіндік зерттеу тәжірибесі өте тиімді болып табылады. Зерттеушілік білігі мен дағдылары бүгінгі күні ғылыммен айналысатын адамдарға ғана тән емес, түрлі саладағы әрбір адамның әрекетіне қажет. Зерттеуші-оқушы өзінің табиғатынан зерттеуге бейім келеді. Білуге құмарлық, бақылау жасауға талпыныс, өзінше эксперимент жүргізуге баланың балалығымен бірге жүретін процесс. Зерттеу, іздеу белсенділігі-баланың жаратылысына тән табиғи құбылыс. Зерттеушілік әдісін қолдану қажеттігі оқушының білім алу процесінде қоршаған ортасына қызығушылығымен, сүйіспеншілікпен қарауымен түсіндіріледі. Оқушының өз бетінше зерттеу жүргізуі оның жеке талабын қанағаттандыруға, көкейінде жүрген сұрақтарға жауап табуға үлкен ықпал етеді. Одан басқа зерттеу жүргізу интеллектуалдық және шығармашылық қабілеті мен ойлау, зерттеу білігінің дамуына мүмкіндік туғызады.

Өйткені бастауыш сынып оқушысының түрлі сөздіктер мен қызықты әдебиеттерді іздеп табуға, оқып танысуға деген құштарлығы басым болады. Баланы ізденушілікке баулу, оған зерттеу дағдысы мен білігін игерту бүгінгі білім беру саласының маңызды міндеті болып саналады.

“Өткенге қарап басымызды иеміз, ертеңге қарап білек сыбанамыз” демекші, бүгінгі бала – ертеңгі азамат. Сондықтан қазіргі мектептің басты мақсаты – баланың табиғи күштері мен мүмкіншіліктерінің ашылуына қолайлы жағдай жасау. Білім беру мазмұнын жаңарту, үздіксіз білім беру жүйесін дамыту – бүгінгі күннің басты талабы.

Оқушының танымдық өзгертушілік әрекеті зерттеушілік деп аталатын әдістің көмегімен жүзеге асырылады. Шығармашылық қабілетті дамытудың құралдары мен түрлі жолдарының арасында оқушының өзіндік зерттеу тәжірибесі өте тиімді болып табылады. Зерттеушілік білігі мен дағдылары бүгінгі күні ғылыммен айналысатын адамдарға ғана тән емес, түрлі саладағы әрбір адамның әрекетіне қажет. Зерттеуші-оқушы өзінің табиғатынан зерттеуге бейім келеді. Білуге құмарлық, бақылау жасауға талпыныс, өзінше эксперимент жүргізуге баланың балалығымен бірге жүретін процесс. Зерттеу, іздеу белсенділігі-баланың жаратылысына тән табиғи құбылыс. Зерттеушілік әдісін қолдану қажеттігі оқушының білім алу процесінде қоршаған ортасына қызығушылығымен, сүйіспеншілікпен қарауымен түсіндіріледі. Оқушының өз бетінше зерттеу жүргізуі оның жеке талабын қанағаттандыруға, көкейінде жүрген сұрақтарға жауап табуға үлкен ықпал етеді. Одан басқа зерттеу жүргізу интеллектуалдық және шығармашылық қабілеті мен ойлау, зерттеу білігінің дамуына мүмкіндік туғызады. Оқушы өз бетінше зерттеу жүргізу арқылы қоршаған ортасын тани алады, жаңа білімді дайын күйінде емес, өзі үшін жаңа білім ашады.

Мәселенің пайда болуы және нақты тұжырымдалуы міндетті түрде зерттеуден бұрын болуы керек деген тұжырым тек ішінара дұрыс. Формальды түрде бұл солай, бірақ шығармашылықтың шынайы процесі оқашан белгісізге қадам жасау әрекеті болып табылады. Сондықтан, мәселенің тұжырымдалуы көбінесе мәселе шешілген кезде ғана туындайды. Қаншалықты қиян-кескі болып көрінсе де, іздеуді бастаған ересек зерттеуші де өзінің неліктен бұлай істеп жатқанын әрдайым анық біле бермейді, тіпті одан да көп, ол соңында не табатынын білмейді [1..б 45-55.].

Мәселелерді көре білу - адамның ойлауын сипаттайтын ажырамас қасиет. Ол ұзақ уақыт бойы әртүрлі іс-әрекеттерде дамиды, бірақ оны дамыту үшін осы күрделі педагогикалық мәселені шешуге үлкен көмектесетін арнайы жаттығулар мен әдістерді таңдауға болады. Осы тұста кіші жастағы мектеп оқушыларының зерттеушілік қабілеттері мен дағдыларын дамытуға арналған тапсырмалардың кейбірін қарастырып көрейік.

«Әлемге басқа біреудің көзімен қараңыз» немесе «Басқа кейіпкердің атынан әңгіме құрастыр» тапсырмасы.

Дүниеге «әр түрлі көздермен» қарау қабілетін дамытудың тамаша міндеті - әртүрлі адамдардың, тірі жандардың, тіпті жансыз заттардың атынан әңгімелер құрастыруға арналған жаттығулар [2. Б, 22.].

«Нысанның қанша мәні бар» тапсырмасы. Балаларда айналасындағы құбылыстарға басқаша қарауға және жаңа мәселелерді көруге мүмкіндік беретін психикалық қозғалыс қабілетінің даму деңгейін тереңдету және бір мезгілде тексеру үшін американдық психолог Дж.П. Гилфорд ұсынған белгілі тапсырмаларды қолдануға болады. Мысалы, балаларға өздеріне жақсы таныс, қасиеттері де белгілі объект ұсынылады. Бұл кірпіш, газет, бор, қарындаш, картон қорап және т.б. болуы мүмкін. Тапсырманың маңызды міндеті - осы элементті дәстүрлі емес, бірақ сонымен бірге нақты пайдаланудың көптеген нұсқаларын табу [3. б. 18].

«Объектінің мүмкіндігінше көп белгілерін атаңыз» тапсырмасы.

Нысан аталды. Мысалы: үстел, үй, ұшақ, кітап, құмыра, т.б. Сонымен, мәселен, кесте болуы мүмкін: әдемі, үлкен, жаңа, ұзын, пластик, жазу, балалық, ыңғайлы және т.б. Кім дәптеріне осы пәннің белгілерін мүмкіндігінше көп таңдап, жазып алса, сол жеңеді. Бұл тапсырманы қызықты командалық жарыс ретінде де орындауға болады.

Бақылау проблемаларды анықтау тәсілі ретінде.

«Айқынды байқау» тапсырмасы. Балаға өзіне жақсы таныс қандай да бір затты қарастырып, сол сәтте оның көзі не көріп тұрғанын айту ұсынылады.

Гипотеза жасау дағдыларын дамыту. Қандай да бір мәселеге тап болған бойда миымыз оны шешу жолдарын жобалай бастайды – гипотеза ойлап табады. Сондықтан ғылыми зерттеулерде мәселе анықталғаннан кейін оның шешімін іздеу жүреді, яғни ойлау процесінің келесі кезеңі – мәселені шешу кезеңі ашылады. Жаңа білімді зерттеуші алдымен гипотеза түрінде жүзеге асырады. Гипотеза – ойлау процесінің қажетті және шарықтау сәті [4].

Сондықтан, зерттеушінің негізгі, негізгі дағдыларының бірі – гипотезаны алға тарта білу, болжам жасай білу. Бұл процесс міндетті түрде ойлаудың өзіндік ерекшелігі мен икемділігін, өнімділікті, тіпті шешімділік пен батылдық сияқты жеке қасиеттерді талап етеді. Гипотеза логикалық пайымдау нәтижесінде де, интуитивтік ойлау нәтижесінде де туады. Гипотеза жасау қабілетін арнайы жаттықтыруға болады.

«Бірге ойланайық» тапсырмасы:

Құстар оңтүстікке баратын жолды қайдан біледі?

Неліктен ағаштар көктемде бүршік жарады?
Неліктен су ағып жатыр? Неліктен жел соғады?
Неліктен металл ұшақтар ұшады?
Неліктен күн мен түн бар? және т.б [5,б. 128].

Мұнда гипотеза мен арандатушы идеяларды дамыту қабілетін жаттықтыруға мүмкіндік беретін жаттығулар берілген. Біріншіден, болжам жасау кезінде біз әдетте келесі сөздерді қолданатынымызды ескеріңіз:

Мүмкін... Айталық... Келейік... Мүмкін... Егер...

Жағдайға байланысты жаттығу. Бұл элементтердің әрқайсысы қандай жағдайларда өте пайдалы болады? «Осы екі немесе одан да көп заттардың пайдалы болатын жағдайларын ойлай аласыз ба?» деген сұрақ қойылады. Үстел; ойыншық қайық; апельсин; ұялы телефон; үй салу жобасы шәйнек; реактивті жазықтық; ромашка гүл шоғы; аңшы ит.

Кері жаттығу. Гипотезаны алға тарта білуге үйрету тұрғысынан өте тиімді. Мысалы: Қандай жағдайларда дәл осы заттар мүлдем пайдасыз және тіпті зиянды болуы мүмкін?

Міне, ұқсас жаттығуларға арналған тағы бірнеше сұрақтар:

Балалар (аюдың күшігі, жолбарыстың күшігі, қасқырдың күшігі, лақтар, т.б.) неліктен ойнағанды ұнатады деп ойлайсыңдар? Неліктен қар көктемде ериді?

«Оқиғаның ықтимал себебін табу» сияқты тапсырмалар да гипотеза жасауды үйренуге көмектеседі.

Қоңыраулар соғылады; Ауладағы шөп сарғайып кетті; Достар ұрысып қалды.

Осы оқиғалардың ең фантастикалық, ең ақылға сыймайтын екі немесе үш түсіндірмелерін атаңыз.

«Егер сиқыршы жер бетіндегі әрбір адамның ең маңызды үш тілегін орындаса не болар еді?» тапсырмасы [6, б, 93-99.].

Сұрақ қою дағдыларын дамыту. Кез келген зерттеуші үшін маңызды дағды – сұрақ қоя білу. Балалар сұрақ қояды жақсы көреді, егер олар жүйелі түрде бұдан арылмаса, бұл өнерде жоғары деңгейге жетеді.

Зерттеу процесінде кез келген білім сияқты сұрақ негізгі рөлдердің бірін атқарады. Бұл артық айтқандық емес, білім сұрақтан басталады деп айтуға болады. «Мәселе», «сұрақ», «проблемалық жағдай» терминдері бірдей емес, бірақ өте жақын, тығыз байланысты ұғымдарды білдіреді. Сұрақ әдетте мәселені білдіру формасы ретінде қарастырылады, сұрақпен салыстырғанда мәселе күрделі құрылымды, бейнелеп айтқанда, толтыруды қажет ететін бос жерлері көп [7,б, 47-56..].

«Үстел үстінде жатқан зат туралы жаңа нәрселерді білуге қандай сұрақтар көмектеседі?» тапсырмасы.

Сұрақ қоя білуге жаттықтыру үшін «Жасырылған сөзді тап» тапсырмасын жаттығу ретінде ұсынуға болады. Оны әртүрлі тәсілдермен жүзеге асыруға болады. Міне, ең қарапайымы. Балалар бір тақырып бойынша бір-біріне «не», «қалай», «неге», «не үшін» деген сөздерден бастап әртүрлі сұрақтар қояды. Міндетті ереже - сұрақта анық көрінбейтін байланыс болуы керек. Мысалы, апельсинге қатысты сұрақтар «Бұл қандай жеміс?» емес, «Бұл қандай зат?» сияқты естіледі.

«Не сұралғанын тап» ойыны. Тақтаға шыққан оқушыға сұрақтар жазылған бірнеше карточкалар беріледі. Ол сұрақты дауыстап оқымай, картада не жазылғанын көрсетпей, дауыстап жауап береді. Мысалы, картада: «Сіз спортты ұнатасыз ба?» деп жазылған. Бала «Мен спортты жақсы көремін» деп жауап береді. Барлық қалған балалар сұрақтың не екенін болжау керек.

«Бейтаныс адамның сұрақтары» тапсырмасы. Сіз бейтаныс құрдасымен (бейтаныс ересек адаммен, бейтаныс жас баламен және т.б.) сөйлесіп жатқаныңызды елестетіңіз. Ол сізге бірінші кезекте қандай сұрақтар қояды деп ойлайсыз?

Ұғымдарды анықтау дағдыларын дамыту. Ұғым – логикалық ойлаудың бір түрі. Ұғым дегеніміз - объектілерді олардың маңызды және жалпы белгілерінде көрсететін ойлау формасы.

Заттар, құбылыстар, оқиғалар бар және олар туралы біздің түсініктеріміз бар. Ұғымды кейде ойлаудың ең қарапайым ұяшығы деп те атайды. Концепт дегеніміз – шындықтың заттары мен құбылыстарын, олардың арасындағы байланыстарды жалпылама түрде көрсететін ой. Ұғым жалпылау және абстракциялау операциялары арқылы қалыптасады. Сондықтан ұғымда бәрі емес, анықталған объектілердің негізгі, маңызды белгілері ғана көрініс табады [8].

Жіктеу дағдыларын дамыту. Дүниені танып-білу заттар мен құбылыстарды қабылдау, олардың сезімдік бейнелеуімен ғана шектелмейді. Ол заттар мен құбылыстардағы жалпы маңызды белгілерді белуді қамтиды.

«Төртінші қосымша» тапсырма.

Жіктеу дағдыларын дамытуға арналған тапсырмалар

«Қатарларды жалғастыр» тапсырмасы. Мысалы: пайдалы қазбаларға көмір, мұнай, руда, алмаз, т.б.

«Қателерді тауып, оларға түсініктеме беру» тапсырмасы.

Бақылау қабілеттерін дамыту. Бақылауды көптеген ғылымдарда қолданылатын зерттеудің ең танымал және қол жетімді әдісі ретінде асыра айтусыз квалификациялауға болады. Қарапайым адамның бақылауы күнделікті өмірде үнемі қолданылады. Ол әлем туралы әртүрлі ақпараттың ең құнды және мүлдем алмастырылмайтын көзі ретінде қызмет етеді.

«Бұлақ көрсең, көзін аш» деген ұлағатты сөзге сүйеніп, бар мүмкіндікті пайдаланып, баланың қабілетін, дарынын ашу және әрбір оқушының өз мүмкіндіктерін, қабілет және икемділігін таныта білуіне жағдай жасау – мұғалімнің басты міндеттерінің бірі. Ендеше мектепте оқушыны ізденушілікке баули отырып ғылым мен техниканың жетістігіне сәйкес армандарына жетуге, өз жолдарын дәл табуға, ғылымға жетелеу арқылы өздерінің қабілеттерін ашуларына көмектесудің маңызы зор. Жаңа ғасырға қадам басқан жас жеткіншектердің қазіргі өмірге бейімділігі болу керек. Ол өмірдің әр тетігіне үңіліп, тығырықтан шығар жолға даяр болуы қажет.

Зерттеу әрекеттері бала жаратылысына тән: білуге құмарлық, байқау жасауға талпыныс, өзінше эксперимент жүргізу сияқты табиғи құбылыстарды ынталандыра отырып, олардың жеке қасиеттерін ашуға жағдай жасайды. Алайда, бастауыш сатыда зерттеудің әдістерін қолданудың өзіндік қиындықтары бар. Төменгі жастағы баланы зерттеу тақырыбымен «қинауға» болмайды. Әрине, ол табиғатынан туа біткен зерттеуші, бірақ алғашқыда оған бәрі арнайы түрде үйретіледі: проблеманы қалай анықтауға болады, болжамды қалай құрылымдау керек, байқауды, экспериментті қалай жүргізу керек және т.б. қысқасы, оның зерттеушілік табиғаты үнемі педагогикалық қамқорлықты қажет етеді. Баланың айналаны өз бетімен танып білуге деген ұмтылысы негізінде құрылған оқытуда зерттеу тәсілін пайдалану ерекше орын алады. Балаларды оқуда зерттеу тәсілін қолданудың қажеттілігі бола болмысының білмекке құмарлығымен, оны қоршаған дүниені зерделеуге деген қызығушылығымен түсіндіріледі. Оқушылардың өзіндік зерттеулері, олардың жеке қажеттіліктері мен сұраныстарын қанағаттандыруға септігін тигізеді. Сонымен қатар, өзіндік зерттеулер интеллектуалды және зерттеу біліктерін дамытуға мүмкіндік береді. Өзіндік зерттеулердің көмегімен оқушылар қоршаған дүниені тани келе, өздері үшін жаңа білімдерді «дайын күйде» алмай, өз бетімен ашады. Кіші жастағы балалар тәжірибесінде жеке және ұжымдық зерттеулер қолданылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Баранова Э.А. Вопрос как форма познавательной активности детей. Вопросы психологии.-2007. № 4.- С. 45-55.
2. Как проектировать универсальные учебные действия в начальной школе. От действий к мысли: пособие для учителя, под редакцией А.Г.Асмолова.-М.:Просвещение, 2008 г.
3. Развитие исследовательских умений младших школьников. Под Редакцией Н.Б.Шумаковой. Москва, «Просвещение», 20011 г.
4. Леонтович А.В. Исследовательская деятельность учащихся. Сборник статей // Библиотека журнала «Исследовательская работа школьников», серия «Сборники и монографии», М., 2006, 114 с.
5. Методика исследовательской деятельности учащихся в области естественных наук / Ред.-сост. А.С. Обухов. – М.: МИОО; журнал «Исследовательская работа школьников», 2006. – 128 с.
6. Пискунова М.В. Психологические сопровождение исследовательской деятельности учащихся // Исследовательская работа школьников. – 2006. № 1. – С. 93-99.
7. Плигин А.А. Исследовательская деятельность школьников в модели личностно-ориентированного образования// Исследовательская работа школьников.-2005.-№4. - с.47-56.

УДК 373.65

ВОЗРОЖДЕНИЕ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ

Саенко Галина Александровна
педагог-исследователь,
учитель художественного труда
ГГУ «Качарская общеобразовательная школа №1
отдела образования города Рудного»
Управления образования акимата
Костанайской области
г. Рудный, Казахстан